

STRATEGISK PLAN
BYDEL SØNDRE NORDSTRAND
2012 – 2015

VISJON

Sammen er vi best

OSLO KOMMUNES VERDIGRUNNLAG

- Brukerorientering
- Redelighet
- Engasjement
- Respekt

For oss i Bydel Søndre Nordstrand betyr *brukerorientering* at:

- Vi har fokus på brukernes muligheter og ivaretar deres rettigheter
- Vi er tilgjengelige og har koordinerte tjenester
- Vi inviterer til dialog og avstemmer forventninger

For oss i Bydel Søndre Nordstrand betyr *redelighet* at:

- Vi gjør det vi sier og sier det vi gjør
- Vi er ryddige og tydelige
- Vi er lojale og bidrar til positivt omdømme av egen arbeidsplass

For oss i Bydel Søndre Nordstrand betyr *engasjement* at:

- Vi bidrar til å gjøre hverandre gode
- Vi bidrar til å skape et godt arbeidsmiljø
- Vi er interesserte, utviklingsorienterte og tar ansvar for å være faglig oppdaterte

For oss i Bydel Søndre Nordstrand betyr *respekt* at:

- Vi holder tider og avtaler, gir tydelige beskjeder og stoler på brukere og andre ansatte
- Vi tar andre på alvor og stiller krav etter forutsetninger
- Vi tar opp ting på en åpen, ærlig og saklig måte, er lyttende og viser ydmykhet

VIRKSOMHETSIDE

Bydel Søndre Nordstrand

- tilbyr fleksible tjenester tilpasset befolkningens behov
- yter nødvendig helsehjelp og tjenester med kvalitet og service
- utvikler tjenestene i takt med endrede brukerbehov, samfunnsforhold og rammer
- har fornøyde ansatte med tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter
- søker god dialog med bydelens befolkning

Etter gjennomgang av hovedutfordringene i bydelen er det valgt ut 6 strategiske satsingsområder for perioden 2012 – 2015:

- 1: Arbeid, aktivitet og bolig
- 2: Rehabilitering og omsorg
- 3: Folkehelse og primærhelsetjeneste
- 4: Språk og læringsmiljø
- 5: Oppvekst
- 6: Kvalitetsutvikling

For alle disse satsingsområdene er det formulert ett eller to hovedmål med tilhørende strategier.

Strategisk plan 2012-2015 er et overordnet styringsdokument for Bydel Søndre Nordstrand.

Ved utarbeidelse av planen er det vektlagt at den skal være enkel og tydelig med fokus på bydelens kjerneoppgaver. At planen er overordnet innebærer også at den er sektorovergripende, det vil si at den gjelder for alle tjenester og aktiviteter i regi av Bydel Søndre Nordstrand. Strategisk plan henger nært sammen med bydelens styringssystem med kobling til økonomiplan, budsjett, økonomisk handlingsplan, herunder de enkelte resultatenheters årsplaner.

Hovedutfordringer, mål og strategier 2012 – 2015

1. Arbeid, aktivitet og bolig

Bydel Søndre Nordstrand er blant de bydelene i Oslo med lavest utdannings- og inntektsnivå, og 11 % av husholdningene i bydelen lever under den såkalte fattigdomsgrensen etter OECDs definisjon. En vesentlig andel av disse husholdningene er enslig forsørger med barn.

Andel unge som er arbeidsledig og/eller sosialhjelpmottaker er høy sammenliknet med andre deler av Oslo, i sær blant unge med innvandrerbakgrunn (Oslostatistikken 2011). Bydelen har Oslos høyeste rate av uføretrygdede under 30 år. Forskning har vist at unge som ikke fullfører videregående skole har særlig høy risiko for å bli trygdet (ca 10 ganger økt risiko) eller begå kriminalitet (10-15 ganger økt risiko).

Bydelen har spesielt mange yngre fysisk og psykisk funksjonshemmede med ulike behov for tilrettelagt arbeid eller aktivitet på dag og fritid. Behovet for tilrettelagt arbeid og fritid er økende, og tilbudet bør differensieres mer.

Mange mennesker med psykiske lidelser trenger hjelp til å komme ut i arbeid eller annen meningsfull aktivitet.

Bydelen tilbyr ulike omsorgsboliger til mennesker med behov for hjelp og tilrettelegging, både i egen regi og kjøpte tilbud. Det er også her et vedvarende og til dels økende behov for ulike tilrettelagte boliger.

For personer med psykiske lidelser har bydelen samlokaliserte boliger med bistand for å kunne mestre et liv i egen bolig. Å kunne tilby flere mennesker med psykiske lidelser botilbud med tjenester på 1.linjenivå er en av de store utfordringene for bydelen. Tjenesten bør tilpasses, slik at hver enkelt tjenestemottaker mestrer å bo i egen bolig og opplever selvstendighet i eget liv.

Bydelen har større etterspørsel etter kommunale boliger enn det som er tilgjengelig. Det er derfor en utfordring både å øke antall kommunalt eide boliger, men også øke tilgangen på kommunalt disponerte boliger til en pris som leietakerne kan betale. På grunn av at mange har store sosiale problemer og dårlig boevne er det også en utfordring å ha en booppfølging som kan hindre og eventuelt løse opp i problemer som kan oppstå i boligene.

Hovedmål 1: Bydelen har fokus på deltakelse i arbeid og andre aktive tiltak fremfor passive ytelser

Strategier:

- Bidra til at flere kommer i arbeid
- Ha fokus på effektive kvalifiseringstiltak basert på brukernes utgangspunkt og behov
- Sikre at flere ungdommer følger ordinære utdanningsløp og fullfører videregående skole
- Tilstrebe å ha et fleksibelt og differensiert aktivitets- og opplæringstilbud tilpasset brukernes behov
- Vektlegge samarbeid mellom relevante parter innen utdanning og arbeid

Hovedmål 2: Bydelen har gode og stabile bomiljø som ivaretar befolkningens ulike behov

Strategier:

- Øke tilgjengeligheten til boliger med godt bomiljø
- Yte booppfølging til de som trenger bistand for å mestre egen bosituasjon
- Bidra til at innbyggerne i bydelen føler tilhørighet til egen bydel ved å ha fokus på gode bomiljøer
- ha fokus på støtteordninger som sikrer vanskeligstilte økonomisk grunnlag for å anskaffe egen bolig

2. Rehabilitering og omsorg

Samhandlingsreformen (St. meld 47 2008-09), ny helse- og omsorgslov (2011) og nasjonal helse- og omsorgsplan (2011-2015) angir til dels store endringer i helse- og velferdstjenesten i Norge. Bakgrunnen for endringene er primært den demografiske utviklingen og endringer i sykdomsbildet. Mange unge og eldre må leve med funksjonsnedsettelse og kroniske lidelser som kan gjøre hverdagslivet vanskelig. Fremskrivninger med utgangspunkt i dagens tjenestenivå vil utfordre samfunnets bæreevne.

Vi må regne med å få en større gruppe friske eldre med god funksjonsevne som vil være viktige bidragsyttere i samfunnet og forme utviklingen av nærmiljø og samfunn. Verdens helseorganisasjon (WHO 2002) vektlegger en strategi som gir den aldrende befolkningen mulighet til aktiv alderdom ved å forebygge og oppdage kronisk sykdom tidlig, samt gi god behandling i en aldersvennlig helse- og omsorgstjeneste i kommunene. Men flere eldre betyr også at det blir flere syke, som må leve med kroniske helseproblemer, og som har behov for helse- og velferdstjenester. Det er også grunn til å tro at antallet yngre brukere av bydelens helse- og omsorgstjenester vil fortsette å øke i årene framover. Flere skal være aktive med funksjonsnedsettelse, blant annet med kroniske sykdommer knyttet til levevaner og helseadferd.

Med økning i antall brukere blir det nødvendig å utvikle nye arbeidsmåter for å imøtekomme brukernes behov. Brukerne har ulike behov for tjenester og det er derfor viktig å utvikle modeller, som sikrer forebygging, for å hindre større hjelpebehov senere, rehabilitering der det trengs og pleie og omsorg der en må.

Hovedmål: Når personer trenger hjelp er det brukernes muligheter, ressurser og mål som fokuseres

Strategier:

- Yte koordinerte tjenester på riktig nivå til rett tid (LEON-prinsippet)
- Gjennom tjenesteapparatet bidra til at hver enkelt bruker får utnyttet og videreutviklet sitt potensial til å bli/være mest mulig selvhjelpen
- Utvikle metoder som sikrer brukerens medvirkning og bidrar til egenomsorg
- Mobilisere brukernes nettverk gjennom hjelp til selvhjelp
- Bidra til å effektivisere tildelingen av hjelpemidler
- Tilrettelegge for godt tverrfaglig samarbeid internt og i forhold til eksterne aktører med fokus på Individuell plan (IP)
- Avklare og sikre et godt samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten i tråd med Samhandlingsreformens prinsipper

3. Folkehelse og primærhelsetjeneste

Helseproblemer som kroniske smerter, depresjon og angstlidelser rammer flest og koster samfunnet mest i form av fravær fra arbeid og funksjonsnedsettelse i hverdagen. En helseundersøkelse i Bydel Søndre Nordstrand i 2010, som ble utført av Folkehelseinstituttet, viste at innbyggerne i bydelen har en betydelig oversykkelighet både av psykiske plager og kroniske smerter. 25 % av deltakerne med innvandrerbakgrunn og 16 % av deltakerne med etnisk norsk bakgrunn var betydelig plaget av angst og depresjon (landsgjennomsnitt ca 10 %). Bydelen har også Oslos høyeste andel uføretrygdde under 30 år, og uføretrygd som innvilges til personer under 30 år skyldes nesten utelukkende psykisk sykdom.

Når det gjelder kroniske smerter rapporterte 37 % av deltakerne fra bydelen om dette (landsgjennomsnitt på 30 %), mens forekomsten av kroniske smerter blant kvinner med innvandrerbakgrunn var på hele 48 % i bydelen.

Forskning har vist at de vanligste helseproblemene, som nevnt over, også henger nært sammen med manglende evne til å etablere og opprettholde sunne levevaner som er sentrale for tidlig utvikling av kroniske sykdommer som f eks hjerte-karsykdom. Det tar ofte flere tiår å utvikle slike kroniske livsstilssykdommer og disse sykdommene rammer derfor først og fremst middelaldrende og eldre personer, men ettersom befolkningen i bydelen eldes vil nok dette bli et betydelig helseproblem hvis vi ikke greier å snu denne trenden.

Forebygging, tidlig intervensjon og behandling

Bydelen er i posisjon til å drive et effektivt, tverrsektorielt, forebyggende arbeid fordi den har ansvar for et bredt spekter av tjenester til befolkningen. Bydelen er også tilsynsmyndighet i forhold til miljørettet helsevern og høringsinstans i plansaker, og har således også muligheter til å påvirke de fysiske rammebetingelsene til befolkningen.

Ellers har fastlegene en nøkkelrolle i primærhelsetjenesten som innbyggernes stabile kontakt med helsevesenet over tid. 85 % av befolkningen i bydelen er innom fastlegen i løpet av et år, og i snitt går nordmenn til fastlege ca 5 ganger pr år (Ref Helfo). Fastlegene har bred kompetanse og leverer et bredt spekter av personfokuserede tjenester (både forebyggende og kurative), samt at de har en portvaktrolle for en del trygdeytelser og mer spesialiserte helsetjenestetilbud. Bydelen har imidlertid den nest laveste legedekningen i Oslo med 5,7 legeårsverk pr 10 000 innbygger samtidig som sykkeligheten er høy og hjelpebehovet stort.

Hovedmål 1: Bydelen har et systematisk folkehelsearbeid

Strategier:

- Kartlegge hovedutfordringer og risikogrupper, utvikle tiltak og evalueringssystemer etter kost-/nytteperspektivet
- Legge forholdene til rette for og være pådriver for økt fysisk aktivitet og sunn livsstil
- Sikre at bydelens tjenesteapparat har nødvendig kunnskap om positive helsevalg og formidler dette videre til innbyggerne på en systematisk måte
- Utarbeide lokal folkehelseplan, basert på føringene i ny sentral folkehelseplan
- Ha et folkehelsearbeid som er godt koordinert der både tjenesteapparat og frivillige aktører blir involvert

Hovedmål 2: Bydelen skal ha en primærhelsetjeneste av høy kvalitet og med tilstrekkelig kapasitet til å dekke befolkningens behov

Strategier:

- Forankre "hjelp til selvhjelp" i primærhelsetjenesten
- Øke volum, kompetanse og koordinering av primærhelsetjenesten
- Sikre at primærhelsetjenesten ivaretar pålagte oppgaver og ansvar
- Ha gode, koordinerte tjenester med god ressursutnyttelse.
- Bygge ut elektroniske kommunikasjonsløsninger i bydelen, som kan lette samhandlingen mellom aktørene
- Tilstrebe å øke antall samhandlingsarenaer mellom aktørene i helsetjenesten

4. Språk og læringsmiljø

Bydel Søndre Nordstrand har en befolkning på litt over 36 000 innbyggere (ca 6 % av Oslos totale befolkning) og med den laveste gjennomsnittsalderen av bydelene i Oslo. Over 30 % av befolkningen er under 20 år. Bildet preges ellers av at det er mange store barnefamilier, og det er en høy andel (43 %) av familier med barn i alder 1-2 år som mottar kontantstøtte. I bydelen består over 50 % av alle husstandene av 4 eller flere personer, mens bare 12 % er en personhusholdninger.

Det er en stor, og stadig økende, andel av befolkningen i Bydel Søndre Nordstrand som har minoritetsbakgrunn og disse utgjorde pr 01.01.12 49,2 % av befolkningen. Den største andelen av disse har sitt opphav i Asia eller Afrika (42 av 49 %). I grunnskolen utgjorde barn med foreldre fra Asia eller Afrika over halvparten (52 %) av elevene. Bydel Søndre Nordstrand er dermed et av de områdene i Norge med høyest andel innbyggere med opprinnelse fra Asia og Afrika (hvorav Pakistanere og Somaliere utgjør de største enkeltgruppene). Ca 2/3 av disse er imidlertid født i Norge.

Bydelen har dermed mange førskolebarn med foreldre som har et annet morsmål enn norsk. Samtidig skal disse barna som seksåringer begynne i en skole hvor undervisningsspråket er norsk.

Oslo kommune har som en målsetting at alle barn skal kunne norsk før skolestart, og barnehagene er den viktigste arenaen for å sikre dette. Det er derfor en utfordring og et viktig satsingsområde å sikre en kvalitativ god barnehagedrift med et godt språk- og læringsmiljø, og med fokus på norsk som felles språk. Bydelens barn må møte skolestarten med et godt språklig grunnlag, og med kjennskap og nysgjerrighet til litteraturformidling og boklig læring.

Videre har bydelen mange voksne som ikke har tilstrekkelig med norskkunnskaper til å følge opp sine barn i forhold til skole og barnehage. De får heller ikke nyttiggjort seg de tilbud som er tilgjengelige på kvalifiseringsområdet. Det fordres norskkunnskaper for å kunne ta imot kurs gjennom statlige satsninger i NAV-kontoret, og dette er også et krav i forhold til å delta i kvalifiseringsprogram.

Hovedmål: Bydelen har gode læringsmiljøer, basert på mestring og medvirkning, med fokus på bruk av norsk som felles språk

Strategier:

- Tilrettelegge språkstimulerende tiltak, som sikrer reell mulighet til deltakelse, både for barn, unge og voksne
- Tilby et opplæringstilbud som er tilpasset barn, unge og voksne sitt behov og livssituasjon
- Fokuserer på barnehagens språkmiljø, med vekt på barnas læring, danning og medvirkning
- Utvikle barnehagene i tråd med prosjekt "Oslobarnehagen"
- Rekruttere flere barn inntil tre år til barnehagene
- Sikre brukere tilstrekkelige norskkunnskaper for deltakelse i bydelens kvalifiseringstiltak

5. Oppvekst

Bydelens befolkning vil fortsette å vokse, særlig på Mortensrud og Bjørndal, og Bydel Søndre Nordstrand er den bydelen med nest flest barn og unge mellom 13- 19 år.

Innbyggernes ulike kulturbakgrunn er både en ressurs og en utfordring med hensyn til språk og holdninger. Mange unge lever et liv mellom to ulike kulturer med vanskelige og krevende oppvekstvilkår. Familiene er store og manglende møteplasser for ungdom kan medføre flukt til sentrum eller andre bydeler og kommuner.

Unge bruk av sentrum øker faren for å knyttes til uheldige miljøer med rusmiddelmissbruk og kriminell adferd. Å kunne tilby lokale rusfrie aktivitetstilbud som legger til rette for at bydelens barn og unge har trygge, rusfrie og aktivitetsbaserte tilbud i nærmiljøet er derfor viktig. Tilbudene må kunne bidra til å bygge sosial kompetanse, utvikle ferdigheter og ha som mål å styrke selvtilliten hos brukerne. Fritidstilbudet må henvende seg til alle barn og unge i bydelen og sikre at barne- og ungdomsbefolkningen gis rusfrie og trygge kultur- og fritidstilbud.

Det er viktig for tjenesteapparatet å komme i dialog med utsatte familier tidlig for å forebygge en uheldig utvikling i barns oppvekstmiljø.

Noen barn vokser opp med psykisk syke eller rusmisbrukende foreldre. Vold i nære relasjoner er også en stor utfordring å avdekke så tidlig som mulig for å kunne foreta en tidlig intervensjon.

Bydelens funksjonshemmede unge er lite integrert i det ordinære fritidstilbudet, og det er en utfordring å skape gode møteplasser med felles arrangementer på tvers av bydelens ulike tilbud.

Andel barn i bydelen som benytter et barnehagetilbud har vært økende gjennom de siste årene, men er likevel under gjennomsnitt for Oslo kommune. Dette skyldes relativ lav etterspørsel etter barnehageplass for barn under tre år. Kun halvparten av bydelens barn under tre år går i barnehage. Samtidig har bydelen god dekning de to siste årene før skolestart og nesten alle barn har gått i barnehage før de begynner på skolen. Det er rimelig å anta at årsaken til dette er gratis kjernetid. Erfaringer tilsier at barn bør ha gått minimum tre år i barnehagen for at integreringseffekten skal være god med tanke på barnas videre oppvekst og utvikling. Bydelen har derfor utfordring med å få bedre dekning for tre-åringene. Dette er viktig både for barnas sosialisering inn i det norske samfunnet og for å sikre en god skolestart.

Hovedmål: Bydelens barn og unge har trygge og gode oppvekstvilkår, de blir sett på som en ressurs og deres deltakelse og medvirkning vektlegges

Strategier:

- Jobbe nettverksbasert med vekt på sammenheng mellom ulike arenaer rettet mot barn og unge
- Legge til rette for at barn og unges stemme høres og deres bidrag verdsettes
- Ha varierte aktivitetstilbud som stimulerer til mestring, utvikling av egne ressurser og sosiale ferdigheter
- Ha forebyggende tiltak og tiltak overfor særlig utsatt barn og ungdom
- Vektlegge tverrfaglig samarbeid i arbeidet med barn, unge og deres familier
- Ha en aktiv tilnærming overfor fattigdomsproblematikk blant barn og unge
- Ha fokus på stedsutvikling og en god utnyttelse av bydelens friområder som møteplasser for barn og unge

6. Kvalitetsutvikling

Kommunene har fått et betydelig ansvar for å gjennomføre samhandlingsreformen. Framtidens kommunerolle innebærer nye oppgaver. Her ligger det for de fleste kommuner kompetanseutfordringer. Å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med riktig kompetanse vil stille krav til god ledelse og strategisk planlegging.

Det er, og vil fortsatt være, stort behov for godt kvalifisert personell for å ivareta lovpålagte tjenester og bidra til kvalitetsutvikling i arbeidet. Kommunene er en stor samfunnsinstitusjon i vårt velferdssystem og sektoren vil bli møtt med store forventninger og krav framover. Dette vil forutsette en sektor med vilje og evne til endringsprosesser gjeldende nyere krav til kvalitet og innhold. Det vil også være stort behov for tilstrekkelig godt kvalifisert personell på mange områder. Dette vil kreve at bydelen har godt omdømme.

Bydelen har trange økonomiske rammer i forhold til de oppgaver som skal løses, og de tjenester som skal gis. Det er derfor nødvendig å ha et vedvarende fokus på effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser (budsjettmidler, personer, bygninger og uteareal). Bydelen må hele tiden utnytte ressursene optimalt og det å søke prosjektmidler til viktige oppgaver der det er mulig, vil her fungere som en viktig tilvekst.

Hovedmål: Bydelen har effektiv drift med fokus på kvalitet, kompetanse og godt omdømme

Strategier:

- Være en lærende organisasjon som systematisk planlegger, gjennomfører, evaluerer og korrigerer driften
- Ha ansatte med nødvendig kunnskap og ferdigheter
- Ha fokus på koordinerte tjenester og samarbeid
- Ha tjenester som er tilgjengelige og med god service
- Tilpasse informasjonsmateriell om tilbud til ulike befolkningsgrupper som ikke kan norsk
- Ha så gode norskkunnskaper at vi fungerer tilfredsstillende på arbeidstedet
- Ha gode internettsider
- Ha fokus på å utnytte ny teknologi
- Kjenne kommunens verdier (BRER) og handle i tråd med disse
- Vise stolthet over bydelen